

Mosaleum

Fossiel Mausoleum Limburg

Een grasvlakte vol met vuursteenkraters maakt je nieuwsgierig. Door een spiltrap die letterlijk in het landschap is geboord, daal je af in de diepte van het landschap waar zich een ondergronds fossiel mausoleum bevindt. Eenmaal beneden is de sfeer donker en aangenaam koel en wordt je aandacht getrokken door verschillende lichtpunten in het amorfe gangenstelsel voor je. Onder de lichtbundels zie je archeologische objecten uit de diepe tijd die je laten reflecteren op de veranderende wereld boven je hoofd. Om je heen ontstaat er frictie tussen de bestaande en nieuwe ruimtelijkheid, tussen licht en donker, maar ook tussen de kalksteen en het erodeerde staal dat stille getuige is van het industriële tijdperk. Onder je voeten bevindt zich een terrazzo vloer, gemaakt met een mengsel van vuursteen en kalkmortel; twee materialen die typerend zijn voor dit landschap. Je voelt dat er gebruik is gemaakt van het materiaal dat er voorhanden is uit de omgeving, waarbij het natuurlijke gesteente en het staal uit de decennia lange gebruikte industrie zijn verenigd en gearhiveerd in een nieuw gedaante.

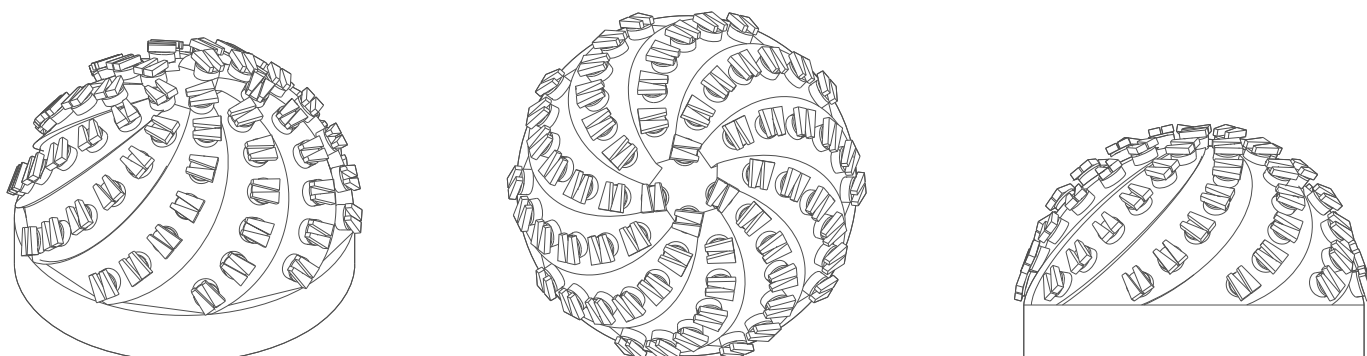
Het fossiel mausoleum opent een gat naar de verschillende tijdslagen onder je voeten; waarin industriële werkers tot voor kort kalksteen wonnen en waar tijdens de werkzaamheden vele archeologische vondsten zijn gedaan. Naast zijn industriële functie was de ENCI-groeve namelijk ook een bijzondere plek voor archeologisch onderzoek. Door de zachte kalksteen zijn fossielen hier bovengemiddeld goed bewaard gebleven. In de warme Limburgse Krijtzee die zich in het Pliocen over dit landschap uitstreckte wemelde het van de planten en dieren, zoals zee-egels, mosdiertjes, koraal en schelpen. In verschillende eeuwen zijn er Mosasaurussen gevonden, die voor internationale aandacht zorgden. In het Anthropocene tijdperk waarin we ons bevinden is het van essentiële waarde om een breder gevoel van tijd te kweken; kijkend naar het diepe verleden wordt het makkelijker om op onze toekomst te anticiperen en passende oplossingen te vinden voor de klimaatcrisis. Hiernaast stelt de vertoning van de archeologische objecten in het landschap waar ze gevonden zijn traditionele archiveringsmethodes aan de kaak, waarbij er een alternatief voor de koloniale gedachtegang van onze omgang met materie en dieren wordt geboden. Door de vertoning in dit ondergronds openluchtmuseum versterk je het lokale gevoel van toebehoren bij de bewoners en toon je de cultuur van de plek aan buitenstaanders op een passende wijze, waarin er wordt ingespeeld op urgente problematieken uit de huidige tijd.

De tool

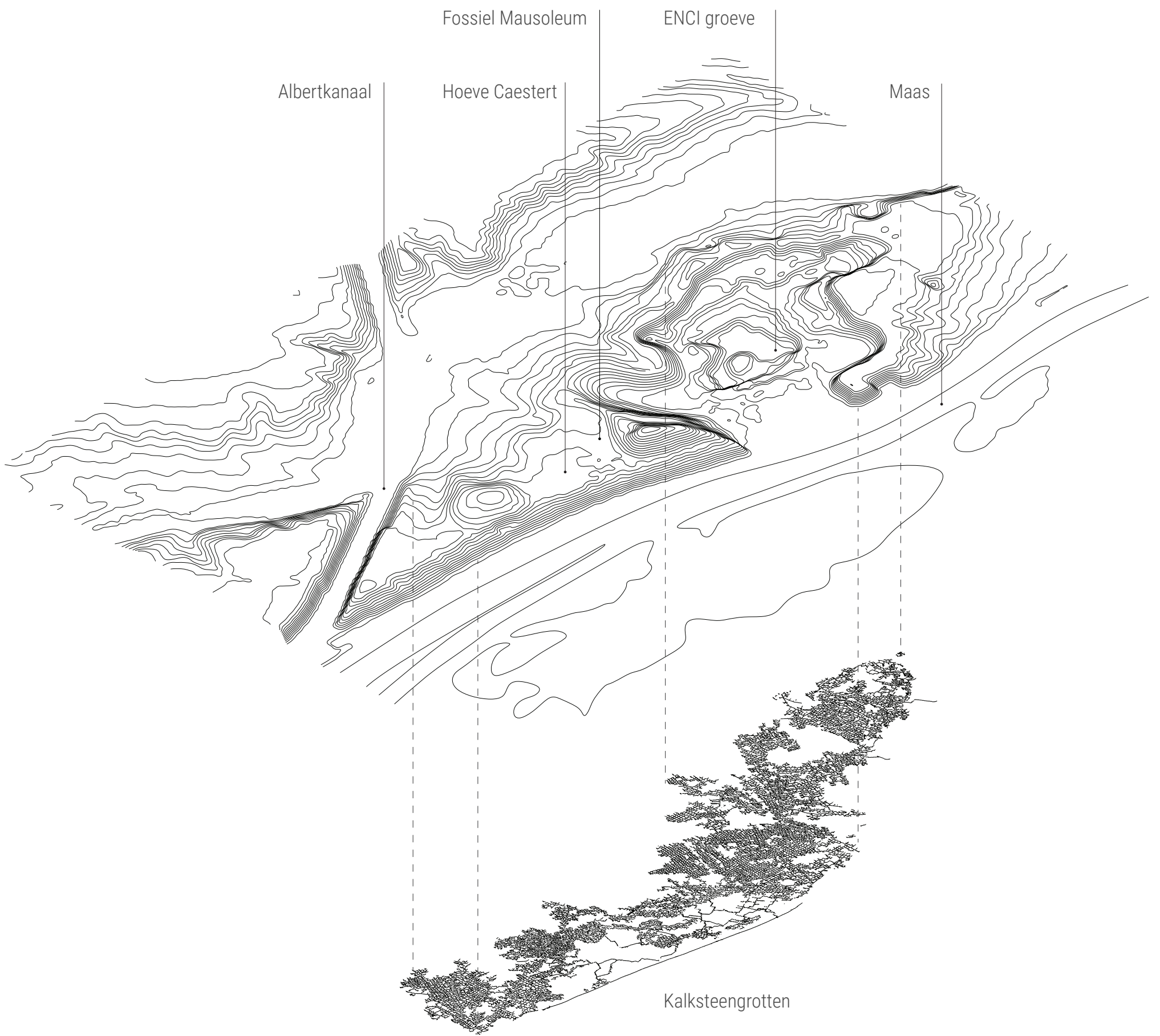
De opgave is gericht op het ontwerpen van een mausoleum in de ondergrondse kalksteengroeve. De plaatsgebonden en karakteristieke eigenschappen van de Limburgse kalksteen en bewerkbaarheid van het zachte materiaal staat hierbij centraal. Hieruit ontstaat de vraag welke tools de amateur van de 21ste eeuw kan gebruiken bij het bewerken van een bestaande kalksteengrot tot een eigentijdse architectonische ruimte. Tool-making is ingezet om bijvoorbeeld boor-, zaag- en/of slaggereedschap te creëren. De reeds aanwezige structuren worden dusdanig bewerkt met deze gereedschappen om een nieuwe architectonische expressie te tonen die zich verhoudt tot de wijze van de bewerking. In andere woorden: De tektoniek van de ruimte staat in verband met de gebruikte tools. De uitdaging ligt bij het ontdekken van alternatieve en geometrische constructieve mogelijkheden die de bovenste grondlagen blijven ondersteunen en gelijktijdig de ondergrondse ruimte een nieuw karakter geven. Hiernaast ontstaat de vraag hoe de functie van de tool an sich ten dienste kan staan van de ruimte, mits deze geen tweede keer wordt gebruikt. Om de complexiteit van de bouwmethodiek te beperken worden er maar maximaal 1 á 2 handelingen verricht voor elke ondergrondse ruimte die wordt gecreëerd.

De tools zijn vervaardigd uit staal, afkomstig uit de ENCI-groeve die sinds 2020 is gesloten. De fabrieksgebouwen langs de Maasboulevard hebben een industrieel-culturele erfgoed status, maar op het terrein staan ook veel loodsen en machines die minder van waarde zijn. De beoogde locatie van het mausoleum ligt op een steenworp afstand van de ENCI op een zorgvuldig uitgekozen grasvlakte tussen D'n Observant en Hoeve Ceastert. Het betreft ongeveer een halve hectare land. Veel plekken in het gebied zijn niet geschikt voor de architectonische interventie vanwege een aantal factoren. Allereerst hebben industriële activiteiten en natuurlijke invloeden ertoe geleid dat de ondergrondse kalksteengroeve plaatselijk is ingestort. Een voorbeeld hiervan is D'n Observant, ten noorden van de locatie. Dit is een berg van gedumpt puin dat afkomstig is van de ENCI-groeve en aanleg van het Albertkanaal. Maar ook de vele dolines ten zuiden van de plek in de Verloren Vallei waarbij koolzuurhoudend water erosie van de grond heeft veroorzaakt is ongeschikt voor de interventie. Daarnaast staan er een aantal beschermde monumentale eiken rondom Hoeve Caestert, waar ook niet gebouwd kan worden.

Tenslotte speelt de vuursteen een belangrijke rol in het ontwerpproces omdat deze veelvuldig voorkomt in lagen tussen de kalksteen tot +70 meter boven NAP. Dit gesteente is zeer hard en daarom moeilijk te verwijderen zonder de kalksteen aan te tasten en de tools te beschadigen. De jarenlange ontginning van kalksteen door ENCI heeft ertoe geleid dat er veel vuursteen in de omgeving is achtergelaten dat een interessante rol kan vervullen in het ontwerp van het mausoleum.

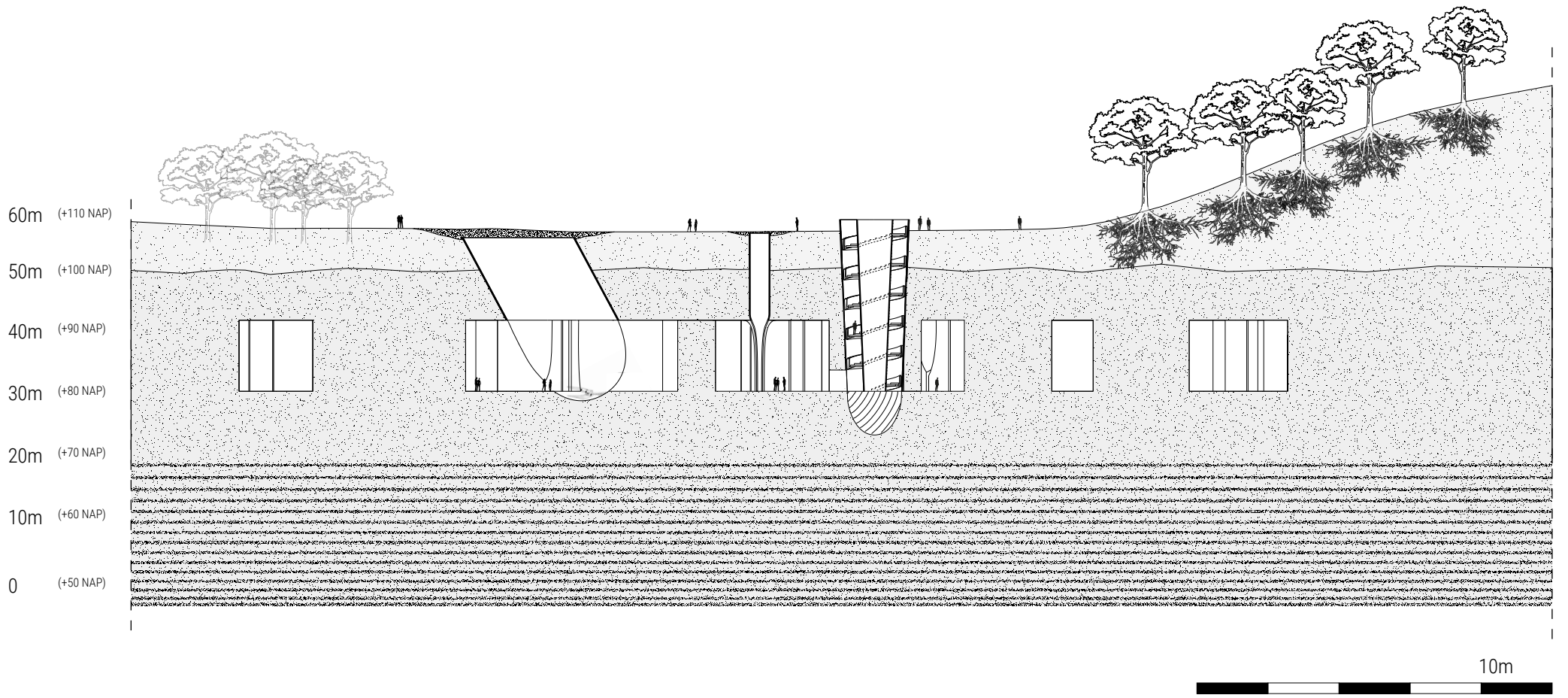

Ø3m - Ø10m - Ø14

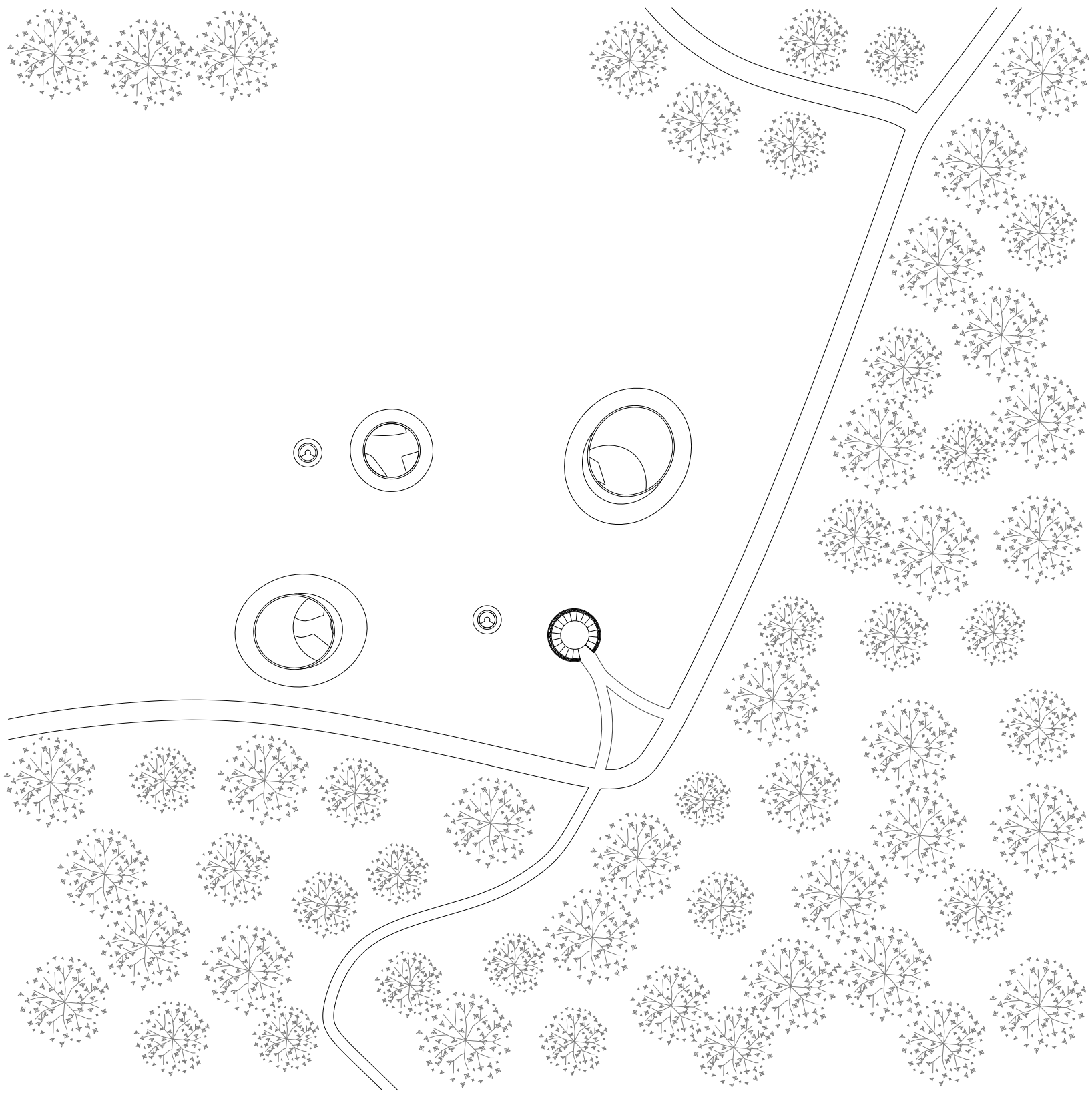

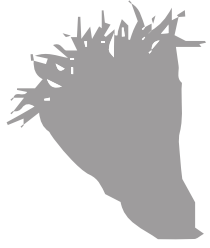

10m

10m

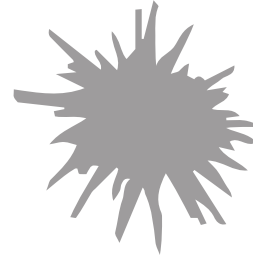

Koralen

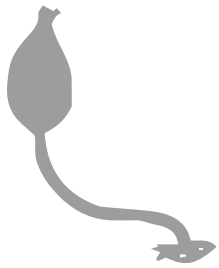
Zeesterren en
Slangsterren

Zee-egels

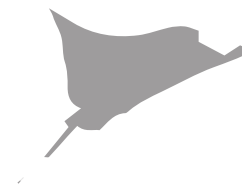
Rudisten

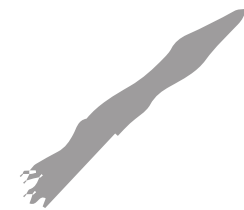
Zeelelies en
Haarsterren

Nautiliden

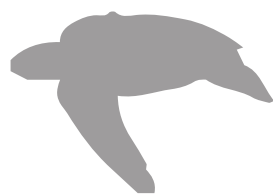
Roggen en Vleten

Belemnieten

Straalvinnige vissen

Schildpadden
Mesosauriërs

Hagedissen, Slangen
en Mosasauriërs

Slakken en
Naaktslakken

Overige
Elasmobranchii

Sporenfossielen

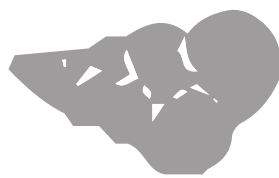
Mosdiertjes

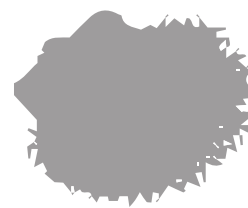
Krabben, Kreeften en
Zeepokken

Serpuliden en
Scolecodonten

Foraminiferen

Tweekleppigen

Ammonieten

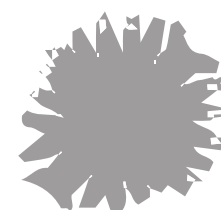
Sponzen

Armvoetigen

Bedektzadigen

Groenwieren

